Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

2001 йил 28 декабрь жума
Сотувда эркин нархда
№ 265 (2827)

Ислом КАРИМОВ:
Такрор айтаман: тинчлик учун, эртанги кунимизнинг осойишта ва ёруғ бўлиши учун барчамиз қатъият билан курашмоғимиз зарур.

ҚАРДОШЛИК РИШТАЛАРИ ЯНАДА МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

27 декабрь куни Тожикистон Республикаси Президенти Имомали Раҳмонов икки кунлик расмий ташриф билан мамлакатимизга келди

Дўрмон қароргоҳида Тожикистон Президентини расмий кутиб олиш маросими бўлди. Фахрий қоровул саф тортиб, икки мамлакатнинг давлат мадҳиялари янгради.

Қароргоҳда Ўзбекистон ва Тожикистон Президентларининг тор доирадаги учрашуви бўлиб ўтди. Суҳбат чоғида икки мамлакат ўртасида сиёсий, савдо-иқтисодий, гуманитар ва бошқа соҳалардаги ҳамкорликни ривожлантириш ҳамда халқаро ва минтақавий муаммолар билан боғлиқ масалалар юзасидан фикр алмашилди.

Тарихи, дини, урф-одатлари, миллий қадриятлари муштарак бўлган икки қардош халқнинг мамлакатларимиз истиқлолга эришганидан кейин қардошлик ришталари янада мустаҳкамланмоқда. Давлатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг Тожикистонга буюрган ташрифлари ва ўз навбатида Тожикистон Президентининг юртимизда бир неча бор меҳмон бўлгани, қолаверса, 2000 йилнинг июнь ойида икки мамлакат ўртасида имзоланган Абадий дўстлик тўғрисидаги шартнома бунинг далилидир. Имомали Раҳмоновнинг юртимизга бу галги ташрифи ҳам яқин қўшничилик, дўстлик ва турли жабҳалардаги шерикчилигимиз янада мустаҳкамланишида муҳим аҳамият касб этади.

Президентларнинг дўстона мулоқоти чоғида асосий эътибор давлатларимиз ўртасидаги алоқаларни ўзаро манфаатли асосда ҳар томонлама ривож топтириш, хусусан, савдо, иқтисодиёт борасидаги, давлат чегараларини делимитация қилиш, транспорт коммуникацияси, сув-энергетика, фан, маданият, таълим, ахборот соҳаларида ҳамкорликни янада кенгайтириш масалаларига қаратилди. Шунингдек, Афғонистонда кечаётган ўзгаришлар, минтақавий хавфсизлик, халқаро терроризм билан боғлиқ масалалар батафсил муҳокама қилинди. Таъкидландики, давлатларимиз хавфсизлиги, чегаралар дахлсизлигини таъминлашда икки томон ҳам фаол бўлмоғи керак ва бу борада ўзаро ҳамда БМТ, ЕХҲТ каби халқаро ташкилотлар доирасида кўп томонлама самарали ҳамкорлик айни пайтда муҳим вазифа саналади.

Президентимиз Ислом Каримов Тожикистон раҳбарини юртимизга ташрифи билан қутлар экан, бу ташриф ўзаро муносабатларимизни янги босқичга олиб чиқадиган муҳим воқеа эканини таъкидлади. Имомали Раҳмонов янги йил арафасида Тошкентда меҳмон бўлиб турганидан мамнуният изҳор этиб, Тожикистон делегациясини юксак даражада кутиб олгани учун Президентимизга миннатдорлик билдирди.

Кенгайтирилган тартибдаги музокараларда икки мамлакат расмий делегациялари савдо-иқтисодий ҳамкорликка доир, шунингдек, томонларни қизиқтирган бошқа масалаларни муҳокама қилди.

Албатта, ҳозирги кунда икки мамлакат ўртасидаги савдо-иқтисодий алоқалар имкониятлар даражасида эмас. Жорий йилнинг дастлабки тўққиз ойида ўзаро товар айирбошлаш ҳажми атиги 80 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бироқ, бир томондан бу ҳолни минтақада юзага келган сиёсий вазиятдан келиб чиққан ҳолда баҳоламоқ керак. Айтиш жоизки, қўшни афғон тупроғида террор ўчоқлари пайдо бўлиши, наркобизнеснинг авж олиши, қолаверса, Тожикистоннинг ўзида бир неча йил давомида ҳукм сурган нотинчлик ўзаро борди-келди, олди-сотдига ўз таъсирини ўтказмасдан қолмади. Аммо, эндиликда Тожикистон учун барқарорлик ва иқтисодий тикланиш даври бошланган. Афғонистонда ҳам халқаро ҳамжамият саъй-ҳаракатлари билан аста-секин тинчлик ўрнатилиб, янги ҳаёт қарор топмоқда. Шундай экан, энди Ўзбекистон ва Тожикистон учун барча имкониятларни ишга солиб, ўзаро тенг манфаатли ҳамкорликни жадал ривожлантириш айни долзарб ва муҳим вазифадир.

Шу боис Дўрмонда ўтган музокараларда президентларнинг икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларини янада мустаҳкамлаш бўйича ҳукуматлараро қўшма комиссия тузиш, яқин вақт ичида унинг биринчи мажлисини ўтказиш тўғрисидаги қарори айни муддао бўлди. Шунингдек, транспорт коммуникацияси, хусусан, автомобиль, темир йўл, ҳаво алоқаларини кенг йўлга қўйиш, сув ҳавзалари, сув-энергетика заҳиралари ва сув хўжалиги қурилмаларидан биргаликда оқилона фойдаланиш зарурлиги таъкидланди.

Ўзбекистон томонининг таклифига биноан, икки мамлакатда телевидение дастурларининг ўзаро намойишини йўлга қўйиш ҳақида ҳам келишиб олинди.

Музокаралар якунида Президентларнинг Қўшма баёноти қабул қилинди.

Шундан сўнг оммавий ахборот воситалари вакиллари учун матбуот анжумани ўтказилди. Унда музокаралар натижалари, икки томонлама алоқалар, минтақавий хавфсизлик масалалари хусусида гап борди.

(ЎзА).

СУРАТДА: расмий ташриф пайти.

Муҳаммад АМИН олган сурат.

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ДАВЛАТЛАРИ РАҲБАРЛАРИНИНГ УЧРАШУВИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг таклифига биноан, 27 декабрь куни мамлакатимизга Қозоғистон Президенти Нурсултон Назарбоев, Қирғизистон Президенти Асқар Акаев ва Тожикистон Президенти Имомали Раҳмонов ташриф буюрди

Сўнгги вақтларда Марказий Осиё дунё ҳамжамиятининг диққат марказига айланиб қолгани сир эмас. Қўшни Афғонистондаги воқеалар дунё давлатлари диққат-эътиборини минтақамизга тортди. Террор, наркобизнес, экстремизмнинг уясига айланиб қолган Афғонистон бугун бу иллатлардан холи мамлакатга айланмоқда. Бу жараёнда Ўзбекистон раҳбари юритган оқилона сиёсатнинг муҳимлиги Марказий Осиёгина эмас, дунё хавфсизлиги нуқтаи назаридан ҳам халқаро майдонда юқори баҳоланмоқда.

Тошкент ҳамиша тинчлик, дўстлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлашга хизмат қиладиган долзарб учрашувлар мезбони бўлиб келган. Айни пайтда Ўзбекистон Марказий Осиёда тинчлик ва тараққиёт йўлидаги саъй-ҳаракатларни белгилашда ўзига хос марказга айланиб қолди. Илгари ҳам тўрт мамлакат президентлари Тошкентда учрашиб, минтақада юзага келган долзарб муаммолар юзасидан фикрлашган, йиғилиб қолган иқтисодий, ижтимоий, маданий соҳаларга оид масалаларни ҳал қилган эди.

Бу галги Тошкент саммити ҳам, таъкидланганидек, Ўзбекистон ташаббуси билан уюштирилди. Ундан кўзланган мақсад икки ва кўп томонлама алоқалар кўламини янада кенгайтириш йўлларини излаш билан бирга, 11 сентябрь воқеаларидан кейин дунёда юз бераётган ўзгаришларни, бу ўзгаришларнинг минтақамизга кўрсатиши мумкин бўлган таъсирини таҳлил этиш, тегишли хулосалар чиқариш, ўзаро фойдали қарорлар қабул қилишдан иборатдир.

Тўрт мамлакат давлат раҳбарларининг Дўрмон учрашувида кўп томонлама ҳамкорликни ривожлантириш, минтақавий барқарорлик ва хавфсизликни таъминлаш масалалари юзасидан фикр алмашилди. 28 декабрь куни президентлар музокараларни давом эттиради.

(ЎзА).

Абдувоҳид ТЎРАЕВ олган сурат.

КОМИССИЯ ЙИҒИЛИШИ

Адлия вазирлигида Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Ислоҳотлар ва инвестициялар бўйича идоралараро мувофиқлаштирувчи кенгаши қонунчилик ва ҳуқуқий-норматив базани такомиллаштириш комиссиясининг жорий йилдаги фаолиятига бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Уни Адлия вазири, мазкур комиссия раиси А.Полвонзода бошқарди.

Мазкур комиссия котиби, Адлия вазирлиги бошқарма бошлиғи Е.Каньязовнинг ахборотида ўтган йил мобайнида комиссия томонидан бозор иқтисодиёти ислоҳотларининг ҳуқуқий-норматив базасини такомиллаштириш билан боғлиқ долзарб масалаларга алоҳида эътибор қаратилгани таъкидланди. Йиғилишда мамлакатимиз ҳудудида хорижий судлар ҳукмларининг ижроси, юридик шахсларни рўйхатга олиш қонунчилигини такомиллаштириш, чет эл сармоясига бериладиган кафолат ва имтиёзлар билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди.

(ЎзА).

ЖАҲОН 24 СОАТ ИЧИДА

● ***Британиянинг 300 та ҳарбий аскари кеча Афғонистоннинг Баграм авиабазасига етиб келди. Бу ҳақда Британия мудофаа вазирлигининг расмий вакили маълум қилди. Унинг айтишича, уларнинг вазифаси яқинда Афғонистон хавфсизлигини таъминлашда ёрдам берувчи Халқаро кучлар келиши учун шароит яратишдир, дейилади «РИА-Новости» хабарида.***

● ***«Толибон» ҳаракатининг раҳнамоларидан бири мулло Жалолиддин Ҳаққони оғир жароҳат олган. Бу ҳақда Афған Исламик Пресс агентлиги хабар қилди. У 16 ноябрда Хост шаҳрида Америка авиацияси томонидан ўтказилган бомбардимон пайтида қаттиқ яраланган ва унинг натижасида ҳалок бўлган, деган тахминлар ҳам бор.***

● ***«РИА Новости» агентлигининг хабарига кўра, кеча Афғонистонга бир гуруҳ россиялик мутахассислар келишган. Улар Салангдаги туннел иш фаолиятини қайта тиклашда иштирок этадилар. Гуруҳ раҳбари Николай Зориннинг айтишича, гуруҳ 21 кишидан иборат бўлиб, унинг 4 таси мина қидирувчилардир. Улар бугундан бошлаб ишга киришишни мўлжалламоқдалар.***

● ***Аргентина судьяси Хорхе Бальестеро собиқ молия вазири Доминго Кавальонинг хорижга кетиши учун қилган илтимосини рад қилди. У Буйнос-Айресдаги (19 декабрь) тартибсизликларнинг асосий сабабчиси, деб ҳисобланаяпти. Хабарларга кўра, у бундан ташқари 1991-1995 йиллари Эквадор ва Хорватияга ноқонуний қурол сотишда ҳам айбланиши мумкин.***

«Интернет» хабарлари асосида Салим ДОНИЁРОВ тайёрлади.

Олий Мажлисда

Хусусий нотариусларни кўпайтириш зарур

Қўмита йиғилиши қарорида ана шундай тавсия берилди

Олий Мажлиснинг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси йиғилишида «Нотариат тўғрисида»ги Қонуннинг Тошкент шаҳридаги ижроси муҳокама қилинганда бир нарсага қаттиқ ишондим: нотариат тизимида кескин рақобат бошланибди. Бу, албатта яхши. Чунки рақобат бор жойда ўша соҳа ҳам ривожланади, ҳам хизмат маданияти юксалади.

Маълумки, «Нотариат тўғрисида»ги Қонунга мувофиқ хусусий амалиёт билан шуғулланадиган нотариусларга ҳам имконият берилган эди. Шунинг билан биргаликда жойларда давлат нотариуслари ҳам ишлаяпти. Гарчи айни пайтда хусусий нотариуслар барча минтақаларимизда бўлганидек, Тошкент шаҳрида ҳам камчиликни ташкил этаётган бўлсада, лекин яратилган шароит, техник жиҳозланиши ҳамда хизмат маданиятининг баландлиги билан давлат нотариусларига нисбатан устунлик қилаётгани сир эмас. Айрим давлат нотуриуслари жойлашган бинонинг ҳолатини кўриб ачинасан, киши. Техник жиҳозланиши ҳам ҳаминқадар. Устига устак, битта хусусий нотариус ўнга яқин кишини иш билан таъминланишига сабаб бўлаяпти. Давлат нотариусларида эса бу борада мутлақо тескари ҳолатни кузатиш мумкин.

Айни пайтда Тошкент шаҳрида 43 та давлат нотариат идорасида 83 та нотариус, 23 та хусусий нотариус фаолият кўрсатаяпти.

Йиғилишда шу нарса маълум бўлдики, Адлия вазирлигининг топшириғи билан нотариал ҳаракатларни расмийлаштириш чоғида фуқаролардан қонундагисидан ташқари қўшимча маълумотномалар ҳам талаб қилиниши шарт қилиб қўйилган. Хусусий нотариуслар фаолиятига сунъий тўсиқлар қўйилаётгани ҳам алоҳида таъкидланди. Хусусий нотариуслар бугун ўзининг устунлигини ҳар жиҳатдан кўрсатаётган ва бунга пойтахтимизда талаб ва таклиф бор экан, нега уларнинг сони кўпаймаяпти? Зеро, хусусий секторни ривожлантириш мамлакатимизда давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бири-ку. Қолаверса, жаҳон амалиётида ҳам хусусий нотариуслар сон жиҳатдан устун мавқега эга бўлиб келмоқда.

Хулоса қилиб айтганда, бу борада талай муаммолар юзага келган. Ҳам амалиётчиларимиз, ҳам қонунчиларимиз айни шу масалада жиддий бош қотиришлари, бир стол атрофида ўтириб, мавжуд муаммоларнинг ҳуқуқий ечимларини топишда биргаликда саъй-ҳаракат қилишлари лозимга ўхшайди.

Йиғилиш қабул қилган қарорда мавжуд шароит, талаб ва таклифдан келиб чиққан ҳолда хусусий нотариусларни нафақат Тошкент шаҳрида, балки барча минтақаларимизда кўпайтириш зарурлиги тавсия этилди.

Йиғилишда қўмита раиси Илгизар Собиров қўмитанинг 2002 йилга мўлжалланган иш режаси ҳақида ҳам ахборот берди.

Исмат ХУДОЁРОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

ШАҲИДЛАР ХОТИРАСИ

Ўзбекистон Республикаси "Шаҳидлар хотираси" хайрия жамғармасининг Қорақалпоғистон Республикаси бўлими тузилди.

Юртимизнинг минглаб зиёлилари, фан ва давлат арбоблари собиқ шўро тузуми даврида қатағон қурбони бўлди. Қорақалпоғистонда ҳам қатағонга учраганлар кўпчиликни ташкил этади. Янги бўлим шаҳар ва туманларда "Шаҳидлар ёдгорлиги"ни барпо этиш, қурбон бўлганлар ҳаётини ўрганиш, асл тарихни тиклаш ва ёзма ҳужжатлар тайёрлаш билан шуғулланади.

(ЎзА).

БИЗНИНГ СЎРОВНОМА

1. Якунланаётган йилда мамлакатимизнинг ижтимоий-иқтисодий ҳаётида юз берган қайси энг муҳим воқеалар ва ўзгаришлар ёдингизда қолди? Сиз раҳбарлик қилаётган жамоа уларга қай даражада ҳисса қўшди, деб айта оласиз?

2. Янги — 2002 йилнинг бошланишига ҳам саноқли кунлар қолаяпти. Бугунги кунда, сизнингча, республикамиз иқтисодиётининг янада жадал ривожланишига тўсқинлик қилаётган қанақа муаммолар мавжуд? Бу муаммоларни тезроқ ҳал этиш учун қандай аниқ таклифларни билдиришни истардингиз?

ЮРТНИНГ ЭРТАСИ ҲАР БИРИМИЗГА БОҒЛИҚ

Бадриддин ХОЛМУҲАММЕДОВ,
«Озиқовқатсаноат» уюшмасининг раиси:

1. *Ўтаётган йил мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий ва иқтисодий ҳаётида муҳим бурилишлар даври бўлди. Негаки, қайси соҳада бўлмасин, амалга оширилаётган ислоҳотлар ўз самарасини бермоқда. Ижобий ўзгаришларни "Озиқовқатсаноат" уюшмаси корхоналари фаолиятида ҳам кузатиш мумкин. Жумладан, жорий йилга мўлжалланган инвестиция дастурига кўра, "Хоразмшакар" заводи таъмирланиб, шу мақсадда 1,2 миллион АҚШ доллари миқдорида сармоя ўзлаштирилди. "Шакар-Инвестмент" қўшма корхонаси ташкил этилиб, унинг ёрдамида республикамизга 30 минг тонна шакар хомашёси келтирилди. Бу хомашё "Хоразмшакар" корхонасида қайта ишланиши натижасида истеъмолчиларга 24 минг тонна шакар етказиб берилди. Янги корхонанинг фойдаланишга топширилиши муносабати билан, шунингдек 765 та мавсумий ва 80 та янги иш ўрни яратилди. Айни чоғда шакар ва солод ишлаб чиқариш бўйича локализация дастурининг ижроси туфайли нафақат тармоқ корхоналари, балки уюшма таркибига кирувчи кичик бизнес субъектларининг ривожланиши учун ҳам қулай шароит вужудга келтирилди.*

2. *Бугунги кунда республикамиз иқтисодиётида муҳим ўрин тутадиган "Хоразмшакар" заводини тўла қувват билан ишга тушириш, уни етарли миқдорда қанд лавлаги ва бошқа турдаги хомашёлар билан таъминлаш уюшма жамоаси олдида турган долзарб масалалардан ҳисобланади. Шу билан бирга, тизимдаги кичик ва ўрта бизнес субъектлари учун зарур бўлган кредит механизмини янада соддалаштириш, бу борадаги расмиятчиликларга барҳам бериш зарур, деб ҳисоблаймиз. Ана шу муаммоларни бартараф этиш юзасидан тегишли ташкилотларга аниқ таклифларимизни киритдик.*

«Халқ сўзи» мухбири Баҳодир ОСТОНАҚУЛОВ ёзиб олди.

Ғофуржон АЛИЕВ,
Боёвут туманидаги «Боёвут» ширкатлар уюшмасининг раиси:

1. *Қашқадарё вилоятида яқинда ишга тушган, ўзининг ишлаб чиқариш ҳажми, киритилган чет эл сармоясининг кўлами жиҳатидан Ҳамдўстлик мамлакатлари ичида тенгсиз ҳисобланган «Шўртангаз» мажмуини Ўзбекистон иқтисодиётидаги энг катта ўзгаришлардан бири бўлди, деб ўйлайман. Шубҳасиз, бундай йирик мажмуалар нафақат мамлакатимиз салоҳияти ва қудратини кўрсатади, балки эртанги кунда кимё саноатимизнинг янада юксалишига, халқимизнинг турмуш фаровонлигини ошиши, одамлар даромадининг кўпайишига ҳам асос бўлади. Мамлакатимизнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланишига ҳар бир жамоа, ҳар бир корхона ўзининг муносиб улушини қўшмоқда. Жумладан, хўжалигимиз ҳам бу йил давлатга салкам 8 минг тонна дон, 10,5 минг тонна пахта етказиб бериб, ана шу улуғ мақсадга ўзининг ҳиссасини қўшганлиги билан фахрланамиз. «Меҳнатга яраша даромад» деганларидек, якунда 200 дан зиёд оилавий пудрат ва фермер хўжаликлари 1,7 миллион сўмдан тортиб то 10 миллион сўмгача соф фойда олдилар.*

2. *Қишлоқ хўжалигининг муҳим бир нуқтаси бор: у ҳам бўлса, етказиб берилган маҳсулотга ўз вақтида ҳақ тўлашни таъминлашдир. Ҳосилни қайта ишлайдиган корхоналар мана шу масалани ижобий ҳал этсалар, ўйлайманки, қўлга киритаётган ютуқларимиз бугунгидан ўн чандон кўпаяди. Бунинг учун изланиш ва яна изланиш керак.*

«Халқ сўзи» мухбири Алимқул ХОНИМҚУЛОВ суҳбатлашди.

ИНСОНПАРВАР МАМЛАКАТИМИЗНИНГ ИНСОНПАРВАР ДАСТУРИ

Хабарингиз бор, шу йил 6-7 декабрь кунлари Ватанимиз пойтахти — Тошкентда иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг еттинчи сессияси бўлиб ўтди. Унда депутатлар кўплаб муҳим ҳужжатлар қаторида «Аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини давлат томонидан мақсадли қўллаб-қувватлашни кучайтириш бўйича 2002-2003 йилларга мўлжалланган дастур»ни ҳам тасдиқладилар.

Бу Дастур мамлакатимизда фаол амалга оширилаётган муҳим ижтимоий дастурлар — «Оила манфаатларини ҳимоя қилиш» (1998 йил), «Оилада, давлат ва жамият қурилишида хотин-қизларнинг ролини кучайтириш» (1999 йил), «Соғлом авлод учун» (2000 йил) ва «Она ва бола манфаатларини ҳимоя қилиш» (2001 йил) Давлат дастурларининг мантиқий давоми бўлиб, у иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш ва жамият ҳаётини ҳар томонлама эркинлаштириш шароитида республикамиз аҳолисининг ҳимояга муҳтож қатламларини ижтимоий муҳофазалашни кучайтириш, унинг самарадорлиги ва мақсадлилигини оширишга йўналтирилгандир. Бошқача айтганда, Дастурнинг асосий тамойиллари Президентимизнинг биринчи чақириқ Олий Мажлис XIV сессиясидаги маърузасида, юқорида номлари қайд этилган Давлат дастурларида белгилаб берилган вазифалар ва юртимиз иқтисодиётини ислоҳ қилишнинг устувор йўналишлари, шунингдек, Ўзбекистон Республикасини 2002-2003 йилларда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг истиқболларидан келиб чиқиб, вазирликлар, идоралар, ҳокимликлар, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларининг таклифларини эътиборга олган ҳолда ишлаб чиқилган. Шу маънода, уни инсонпарвар мамлакатимизнинг инсонпарвар дастури, деб баҳолаш мумкин.

Шуни алоҳида таъкидлаб ўтиш лозимки, кириб келаётган 2002 йил «Қарияларни қадрлаш йили» деб эълон қилиниши ҳам бежиз эмас. Бу аслида ота-оналаримизни маънавий ва ижтимоий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, уларни ҳимоя қилиш, иззат-ҳурматини жойига қўйиш масаласи ҳукуматимизнинг диққат-марказида турганлигидан далолат беради. Зеро, қариялар қадрланган жамиятда файзу барака аримас.

Энди суҳбатимиздан асосий ўрин олган Дастуримизга қайтсак.

Аҳолини ижтимоий ҳимоялаш тизими

Биз мустақилликка эришганимиздан кейин республикамизда бозор муносабатларига босқичма-босқич ўтишнинг миллий модели ишлаб чиқилдики, унда кучли ижтимоий ҳимоялаш сиёсати юргизиш бу моделнинг марказий бўғини сифатида белгиланган. Бу эса ўз навбатида Ўзбекистоннинг инсоният ривожини — инсон, оила ва жамият имкониятларини кенгайтиришга қаратилган умумбашарий қадриятларни иззат-ҳурмат қилишини яна бир карра исботлади. Ўтиш даврида молиявий заҳираларнинг танқислигига қарамасдан, ҳукуматимиз ана шу заҳираларнинг борини инсон ва унинг ижтимоий ривожланишига йўналтира билгани, ҳар йили Давлат бюджети харажатларининг 45-50 фоизи мазкур мақсадларга сарфланаётгани, умуман, мамлакатимизда 2,2 миллиондан зиёд оилага турли йўналишлар бўйича бевосита ижтимоий ёрдам кўрсатилаётгани бунинг тасдиғидир.

Бир мисол. Агар республикамизда иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишнинг дастлабки босқичи (1991-1994 йиллар)да давлат томонидан аҳолининг барча табақаларини ижтимоий ҳимоялаш орқали бозор муносабатларига ўтишнинг салбий таъсирларини юмшатишга қаратилган сиёсат юритилган бўлса, кейинги йилларда аҳолида аста-секин бозор кўникмалари ҳосил бўлиши туфайли уни ижтимоий ҳимоялаш ҳамда шу тарзда аниқ мақсадлилик йўналишларига асосий эътибор қаратилмоқда.

Аниқроқ қилиб айтадиган бўлсак, истиқлолнинг 10 йили мобайнида мамлакатимизда аҳолини, шу жумладан, унинг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини қўллаб-қувватлашнинг ўзига хос мукаммал тизими — ривожланган механизми яратилди. Бу тизим эса бир қатор асосий қоидаларга таянади. Фуқароларга давлат томонидан ёрдам кўрсатишда ижтимоий адолатни, холислик ва ошкораликни таъминлаш, инсонпарварлик, биринчи навбатда нуфуснинг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларига кўмаклашиш, ижтимоий ҳимоя тадбирларининг аниқлиги ва мақсадли йўналишига эришиш, аҳолининг иқтисодий фаоллигини ошириш учун зарур шароит яратиш, боқимандаликка йўл қўймаслик, жамиятнинг асоси бўлмиш оилани қўллаб-қувватлаш, унинг иқтисодий-ижтимоий салоҳиятини рағбатлантириш, оила аъзолари, айниқса, фарзандларнинг моддий фаровонлиги учун ота-оналар масъулиятини кучайтириш, уларнинг ҳар томонлама жисмоний ва маънавий камол топиши йўлида таълим ва касб-ҳунар савиясини ошириш учун етарли шароитларни вужудга келтириш, барча поғоналардаги давлат ҳокимияти ва бошқарув тузилмалари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, жамоат ташкилотлари ўртасида аҳолига ижтимоий ёрдам кўрсатишга оид вазифалар ва масъулиятнинг аниқ тақсимланиши ҳамда мазкур вазифаларнинг юқори органлардан қуйи органларга ўз вақтида етказилишига эришиш шулар сирасига киради.

Ушбу қоидаларга жойларда тўла-тўкис, қатъий амал қилиниши пировардида жамики аҳолини ижтимоий ҳимоялашдан унинг чиндан ҳам ёрдамга муҳтож айрим гуруҳларини қўллаб-қувватлашга ўтиш имконини беради. Таъкидлаш жоизки, бугунги кунда мамлакатимизда шаклланган аҳолини ижтимоий ҳимоялашнинг амалдаги тизими сўнгги тоифага кирувчи барча табақаларни қамраб олгандир.

Нафақа ва имтиёзлар

Ҳозирги кунда республикамизда аҳолини ижтимоий ҳимоялашга доир фуқароларнинг **14 тоифаси учун 136 турдаги нафақа ва имтиёзлар кўзда тутилганини** кўпчилик билмаса керак. Ана шу тоифага кимлар киради? Келинг, санаб чиқайлик:

1. 1- ва 2- гуруҳ ногиронлари, ногирон болалар ва болаликдан ногиронлар (болаликда содир бўлган ногиронлиги туфайли ногиронлик пенсияси тайинлаш учун зарур иш стажига эга бўлмаган 16 ёшдан катта шахслар).
2. Чернобиль АЭСидаги фалокат оқибатларини тугатишда қатнашганларнинг орасидаги ногиронлар.
3. Болаликдан ногирон ва доимий парвариш талаб қиладиган фарзандини тарбияловчи ота ёки она.
4. Ёш юзасидан пенсия тайинлаш учун зарур иш стажига эга бўлмаган ёлғиз кексалар (эркаклар — 65 ёшдан, аёллар — 60 ёшдан).
5. Пенсионерлар, шу жумладан, ўзгаларнинг парваришига муҳтож ёлғиз пенсионерлар.
6. «Меҳрибонлик» уйлари ва мактаб-интернатларни битириб чиққан ва оиласи, қариндошлари ёки васийлари бўлмаган етим болалар.
7. Мактаб ва гимназияларнинг ўқитувчи-профессорлари, мактабгача болалар тарбия муассасаларининг тарбиячилари, педагог ходимлар.
8. Врачлар, провизорлар, қишлоқ жойлардаги ўрта малакали тиббиёт ходимлари ва улар орасидан пенсияга чиққан шахслар.
9. Боқувчисидан ажралган оилалар.
10. Кам таъминланган оилалар.
11. Ижтимоий хусусиятга эга сурункали ва оғир шаклдаги касалликларга чалинган, лекин ногирон бўлмаган шахслар.
12. Бандлик органларида расмий қайд этилган ишсизлар.
13. 18 ёшга тўлмаган ўғил-қизлар.
14. Хавфли минтақалар ва ҳудудлардан кўчирилган болалар ҳамда 18 ёшга етмаган ўсмирлар.

Муҳим уч йўналиш

Бизда давлат томонидан аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлаш тизими учта асосий йўналиш бўйича амалга оширилмоқда. Мана, улар:

— фуқаролар ва оилаларга пул тарзида ёки табиий шаклда бериладиган бевосита давлат ёрдами (трансфертлар);

— мақсадли ижтимоий тўловлар ва имтиёзлар;

— компенсацион имтиёзлар ва тўловлар.

Давлат ёрдами (трансфертлар)нинг турлари

Кам таъминланган ва ижтимоий ҳимояга муҳтож оилаларга, юқорида таъкидланганидек, бевосита давлат ёрдами (трансфертлар) берилмоқда. Давлат бюджети маблағи ҳисобидан қопланадиган бу трансфертларнинг бир неча тури мавжуд. Чунончи:

— **16 ёшга етмаган болалари бўлган оилаларга нафақалар.** Бундай нафақалар Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1996 йил 10 декабрдаги Фармонига биноан белгиланган бўлиб, ҳозирги кунда у 0,9 миллион оила ёки жами фарзандли оилаларнинг 17,6 фоизига тўланмоқда;

— **боласи икки ёшга тўлгунча оналарга бериладиган нафақалар.** Президентнинг 1999 йил 13 февралдаги Фармонига кўра, ушбу нафақа туғилган боланинг онасига ёки унинг ўрнини босувчи шахслар (ота, асраб олувчи, васий ва бошқа қариндошлар)га бола икки ёшга тўлгунга қадар берилади. Ҳозирги пайтда республикамиз бўйича уни олувчилар сони бир миллиондан ортиқдир. Табиий савол туғилиши мумкин: у қандай расмийлаштирилади? Ишловчи (ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда таълим олувчи, хизматни ўтовчи) оналар (унинг ўрнини босувчи шахслар)га болани парвариш қилиш нафақаси иш, ўқиш, хизматлар жойида тайинланади. Бу нафақаларнинг тўлаш харажатлари эса корхоналарнинг ўз маблағи ҳисобидан, уни маҳсулот таннархига қўшган ҳолда қопланади. Ишламайдиган оналарга-чи? Уларга бундай нафақа яшаш жойидаги фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан тайинланиб, Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан тўланади;

Долзарб мавзу

— **кам таъминланган оилаларга тўланадиган моддий ёрдам.** Президентнинг 1994 йил 23 августдаги Фармонига асосан белгиланган нафақанинг мазкур туридан қарийб 250 минг оила фойдаланмоқда. Ана шу ойлик моддий ёрдамни тайинлаш ва унинг миқдорини белгилаш тартиби қандай? Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари оиланинг шундай ёрдам турига муҳтожлик даражасига қараб, тегишли қарорни қабул қилади;

— **кам таъминланган оилаларнинг бошланғич синфларда ўқийдиган фарзандларини қишки кийим-кечак комплектлари (пальто, телпак, пойабзал, қўлқоп) билан таъминлаш.** Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 20 августдаги 409-сонли қарорига мувофиқ, ҳозирги пайтда бошланғич синфлар ўқувчиларининг 15 фоизи бу имтиёздан баҳраманд бўлмоқда. Қишки кийим-кечак билан таъминланишга муҳтож бўлган ўқувчилар доираси мактабларнинг ота-оналар қўмиталари ва педагог жамоалари томонидан белгиланади;

— **«Меҳрибонлик» уйлари ва мактаб-интернатларни битирган ва оиласи, қариндошлари ёки васийлари бўлмаган етим болаларнинг моддий таъминоти.** Бу тоифадаги болалар ўзларига кийим-кечак, пойабзал ва анжомлар сотиб олишлари учун энг кам иш ҳақининг 1,6 баробари миқдорида маблағ ва минимал иш ҳақининг 1,5 баробари миқдорида нафақа пули билан таъминланмоқда;

— **ўзгаларнинг парваришига муҳтож бўлган ёлғиз пенсионерлар, қариялар ва ногиронларни 9 турдаги озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш.** Президентнинг 1991 йил 12 майдаги Фармонига биноан, айни кунларда 16 минг кишига шундай ёрдам кўрсатилмоқда. Уларнинг доираси фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари билан биргаликда белгиланса-да, тегишли озиқ-овқат маҳсулотлари маҳаллий ижтимоий таъминот бўлимлари томонидан етказиб берилади.

Булардан ташқари, аҳолининг айрим ижтимоий ночор табақалари (биринчи ва иккинчи гуруҳ ногиронлари, ёлғиз пенсионерлар, пенсия тайинлаш учун етарли меҳнат фаолияти давомийлигига эга бўлмаган кексалар, етим болалар, кам таъминланган оилаларнинг фарзандлари ва бошқа тоифадаги фуқаролар) борки, улар ҳам давлатнинг мақсадли ижтимоий ёрдамидан баҳраманд бўлмоқдалар. Уй-жой-коммунал, транспорт хизматларининг ҳақини тўлаш, даволаш-профилактика муассасаларида бепул дори-дармон билан таъминлаш, санаторий-курортларга йўлланмалар ажратиш, озиқ-овқат маҳсулотлари ва ўқув анжомлари бериш шулар жумласидандир. Ана шу ёрдам, табиийки, мақсадли ижтимоий тўловлар ва имтиёзлар тарзида берилаётир.

Фақат шугина эмас. Тахминан 2 миллион нафардан зиёд фуқаро ва уларнинг оила аъзолари давлат олдидаги хизматлари, иккинчи жаҳон уруши ва бошқа ҳарбий ҳаракатлардаги иштироки учун бериладиган имтиёзлардан ҳам фойдаланишмоқда. Қолаверса, фалокатлар ва табиий офатларни тугатишда қатнашган шахсларга компенсация тўловлари жорий этилган бўлса, болалар боғчалари ва уйларининг тарбиячилари, ўқитувчилар, врачлар, провизорлар эса уй-жой-коммунал хизмат тўловчилари бўйича қонунчиликда белгиланган имтиёзларга эгадирлар.

Буларнинг ҳаммаси аҳолининг ижтимоий ҳимояга муҳтож тоифаларини уларнинг асосий даромадларига қўшимча равишда мақсадли даромадлар билан таъминлаш учун шароит яратмоқда.

Янгиликлар нималардан иборат?

Маълумки, мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш, давлат томонидан хусусий тадбиркорлик фаолияти учун шароит яратиш, одамларда меҳнат қилишга бўлган мойилликни кучайтириш, уларнинг иқтисодий фаоллигини ошириш, оқилона бандлик тизимини яратиш жараёнларига ижтимоий муҳтож ва кам таъминланган аҳолини жалб қилиш ўз навбатида уларни ижтимоий ҳимоя қилиш механизмини янада такомиллаштиришни тақозо этмоқда. 2002 —2003 йилларга мўлжалланган янги Дастур айни шу асосда ишлаб чиқилган бўлиб, унинг асосий йўналишлари қуйидагилардан иборатдир:

Аҳолининг ҳақиқий даромадларини кўпайтириш. Давлат ғамхўрлигининг яна бир қирраси — бу бюджет муассасалари ходимларининг иш ҳақларини инфляция суръатидан ортиқ миқдорда оширишдир. Айниқса, Дастурда умумтаълим мактаблари, академик лицейлар ва профессионал коллежлар ўқитувчилари, шифокорлар ва ўрта малакали тиббиёт ходимларининг иш ҳақларини оширишга алоҳида эътибор қаратилган. Хусусан, уларнинг иш ҳақлари бошқа бюджет муассасалари ходимлари иш ҳақларига нисбатан 10 фоиз кўпайтирилади.

Бюджет тизимидаги ишчи-ходимлар, биринчи навбатда халқ таълими ва соғлиқни сақлаш ходимлари иш ҳақи миқдорининг жадал ошириб борилиши охир-оқибатда ушбу соҳаларга юқори малакали кадрларни жалб этишга ҳамда ўртача иш ҳақи миқдори ўртасидаги табақалашувнинг давомли равишда қисқаришига олиб келади.

Кам таъминланган оилаларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш тизимини такомиллаштириш. Ушбу йўналишда ана шу оилаларга тўланадиган моддий ёрдам харажатлари ҳажмини ҳозирги кунда Давлат бюджетидан ажратилаётган молиявий маблағлар ҳажмига қараганда 2 баробар кўпайтириш кўзда тутилмоқда. Мазкур тадбир бундай оилалар қамровини ошириш ва бу кўрсаткични оилаларнинг умумий сонига нисбатан 10 фоизгача (йилига моддий ёрдам оладиган оилалар 500 мингдан зиёд) етказиш имконини беради.

Қўшимча молиявий ёрдамни тақсимлаш жараёнида, аввало, қурғоқчилик ва табиий офатлардан зарар кўрилиши оқибатида меҳнат фаолиятидан мустақил равишда, тўла-тўкис даромад олиш имконияти мавжуд бўлмаган ёки жиддий тарзда чегараланган туманларнинг аҳолисига ёрдам беришга устувор аҳамият берилади.

Шу билан бирга, 2 ёшгача фарзандлари бўлган оилаларга бериладиган болани парвариш қилиш нафақасининг миқдори энг кам иш ҳақининг 1,5 баробаридан 2 баробари миқдоригача белгиланиб, у 2002-2003 йилларда босқичма-босқич ошириб борилади. Ёшларни таълим жараёнига кенг кўламда жалб этишга эришиш мақсадида эса 16 ёшгача фарзандлари бўлган нафақа олувчи оилаларнинг категориясига умумтаълим мактаблари, академик лицейлар ва касб-ҳунар коллежларида 16 ёшдан 18 ёшгача фарзандлари ўқийдиган, аммо кам таъминланган оилаларни ҳам киритиш мўлжалланаётир.

Умумтаълим мактабларининг ўқувчилари — кам таъминланган оилаларнинг фарзандларини ижтимоий ҳимоялаш. Дастурга мувофиқ, қишки кийим-кечак комплектларини олувчилар доирасига кам таъминланган оилаларнинг кичик синфларда ўқийдиган болалари билан бир қаторда уларнинг юқори синфлардаги фарзандлари ҳам қўшилади. Биринчи синф ўқувчиларининг барчаси, шу жумладан, кам таъминланган оилалардан бўлган ўқувчилари эса кутубхона жамғармасидан дарсликлар тўплами билан таъминланади. Жумладан, 2002 йилда ушбу категорияга кирувчи ўқувчилари сони 75 фоизгача, 2003 йилда 100 фоизгача етказилади.

Етим болаларни, ота-онасининг қаровисиз қолган, балоғатга етмаган назоратсиз болаларни ҳамда ўсмирларни ижтимоий ҳимоялашни кучайтириш. 2002-2003 йилларда барча турдаги таълим муассасалари (шу жумладан, академик лицейлар ва касб-ҳунар коллежлари)ни битирувчи етим болалар ва ота-оналарнинг қаровисиз қолган болаларга уларни ишга жойлаштириш мақсадида бюджетдан ажратиладиган пул маблағлари миқдори 5,5 баробар оширилади. Шу йўсинда уларни кийим-кечак, пойабзал ва инвентарлар билан таъминлаш йўлга қўйилади. Барча турдаги ўқув юртларида таҳсил олаётган шу тоифадаги болаларга эса, агар ўқув юрти турар жойларидан олис масофада жойлашган бўлса, бюджет ҳисобидан имтиёзли ойлик йўл чипталари берилади.

Пенсионерларнинг ижтимоий ҳимоялаш тизимининг мақсадлилигини ошириш ва уни янада такомиллаштириш. Бу йўналишда пенсия миқдорининг меҳнат ҳиссасига боғлиқлигини кучайтириш орқали уни самарали рағбатлантиришнинг таъсирчан механизмини яратиш режалаштирилмоқда. Айни чоғда пенсия миқдорини белгилашда меҳнат фаолияти давомийлиги бўйича чеклашлар бекор қилинади, тайинланган пенсия миқдорининг меҳнат фаолияти давомийлигига узвий боғлиқлиги таъминланади.

Қишлоқ ўқитувчиларининг ахборот билан қўллаб-қувватлашни яхшилаш. Шу мақсадда барча қишлоқ жойлардаги умумтаълим мактаблари ва касб-ҳунар коллежлари кутубхона фондлари учун маҳаллий бюджетларнинг даромади ҳисобидан 10 тургача газета ва журналларга (асосан республика оммавий ахборот воситаларига) обуна ташкил этилади.

Дастурда, шунингдек, одамларнинг оқилона бандлигини қўллаб-қувватлаш, кичик ва ўрта бизнесни, якка тартибдаги ва оилавий тадбиркорликни, деҳқон ва фермер хўжаликларини ривожлантириш орқали янги иш ўринларини яратиш, шу тариқа аҳолининг даромадларини ошириш, муҳими, унинг кам таъминланган қатламларини қисқартириш бўйича чора-тадбирлар ҳам ишлаб чиқилган.

Мухтасар қилиб айтганда, Дастур аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлашга эришиш, биринчи галда унинг ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларини муҳофаза этишга қаратилган аниқ тадбирларни рўёбга чиқариш масалаларига фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларини жалб этиш даражасининг оширилишини кўзда тутади, шу тоифадаги гуруҳларнинг иқтисодий фаоллигини кучайтиришга, иш билан бандлигини таъминлаш орқали уларнинг даромадларини кўпайтиришга ёрдам беради.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги матбуот хизмати.

ЎЗБЕКИСТОН — ЮНЕСКО СОВРИНИ СОҲИБИ

ЮНЕСКО ишлари бўйича Ўзбекистон Республикаси миллий комиссияси БМТ Таълим, фан ва маданият масалалари бўйича ташкилотининг "Тинчлик устуни" соврини билан тақдирланди.

2000 йилни ЮНЕСКО "Тинчлик маданияти йили", деб эълон қилган эди. Худди шу йили унинг Бирлашган мактаблар тармоғи дастури доирасида илк бора таъсис этилган ушбу биллур соврин тинчликка йўналтирилган таълим соҳасида амалга ошириладиган эзгу ишлар учун берилади.

Шунингдек, юртимизда Президентимиз Ислом Каримов раҳнамолигида Кадрлар тайёрлаш миллий дастурининг муваффақиятли амалга оширилаётгани ҳам ушбу соврин мамлакатимизга топширилишига муҳим асос бўлди. Зеро, бу дастур дунёда "таълимнинг ўзбек модели" сифатида эътироф этилмоқда.

Мазкур совринга ЮНЕСКОга аъзо 190 давлат орасида айнан мамлакатимиз сазовор бўлгани бежиз эмас. ЮНЕСКО Бош директори Коичиро Мацуура номидан келган мактубда шундай дейилади: "Биз Ўзбекистонда таълим соҳасида қилинган ишларнинг сифати юқорилигини, нафақат ўқитувчи ва ўқувчиларнинг, балки бутун жамиятнинг тинчлик йўлида таълимга йўналтирилган ялпи сафарбарлигини ҳисобга олиб ва бундай сиёсат дунёда тинчлик, барқарорликни янада мустаҳкамлашига ишонч билдириб, "Тинчлик устуни" совринини ЮНЕСКО ишлари бўйича Ўзбекистон Республикаси миллий комиссиясига топширишни лозим деб топдик".

Дарҳақиқат, ЮНЕСКО ишлари бўйича Ўзбекистон Республикаси миллий комиссияси ўтган давр мобайнида ёшлар ўртасида тинчлик, бағрикенглик ғояларини тарғиб этиш борасида кўплаб хайрли ишларни бажарди. Хусусан, юртимизда ҳар йили Халқаро ёшлар лагери ташкил этилиб, унда Марказий Осиё давлатлари, АҚШ, Германия, Япониядан ҳам йигит-қизлар қатнашади. Улар ўзаро дўстлашади ва тинчликни мустаҳкамлашга оид давра суҳбатлари, мунозараларда иштирок этади. Шунингдек, комиссия томонидан тайёрланган тинчлик, диний бағрикенглик мавзуини қамраб олувчи талайгина нашрлар, CD-ROM ва мультимедиа дисклари, аксарият таълим муассасаларимиздаги тарих, ҳуқуқшунослик, "Одобнома", "Миллий истиқлол ва маънавият асослари" каби фанларда унумли фойдаланилмоқда.

ЮНЕСКОнинг Бирлашган мактаблар дастурига аъзо илм муассасаларимиз эса кўплаб халқаро ташкилотларнинг мутахассислари томонидан қўллаб-қувватланмоқда. Зеро, бу ўқув даргоҳларида 1999 йилдан бошлаб жамоат таълим марказларининг ташкил этилиши ва уларнинг тинчлик, бағрикенгликни тарғиб этиш, умуминсоний қадриятларни қадрлашга оид фаолиятига юқори баҳо берилмоқда.

Назокат УСМОНОВА, ЎзА мухбири.

Ташаббус сўнмасин

«Камолот» ёшлар жамғармасининг Сирдарё вилоят бўлими ташаббуси билан Бахт шаҳрида ҳудудий меҳнат ярмаркаси бўлиб ўтди. У 200 нафардан зиёд ёшларнинг иш билан таъминланишига ёрдам берди.

Кейинги вақтда Сирдарё туманида бундай ярмаркалар ўтказиш анъанага айланиб бормоқда. Ана шу тадбирлар туфайли ўн бир ойда тумандаги бир ярим минг нафарга яқин киши иш билан таъминланди. 874 нафар киши касби бўйича меҳнат қила бошлади. Уларинг 54 нафари эса қайта касб тайёргарлиги бўйича ўқишга жалб этилди.

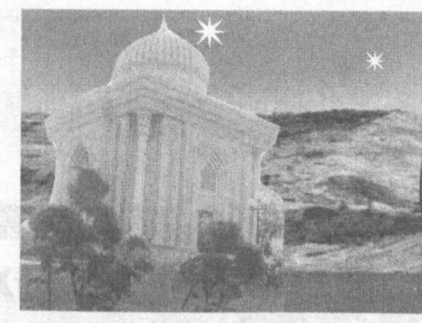

Субҳидам

Маънавиятимизнинг келгуси асрдаги шакл-шамойили, мазмун-моҳияти, таянч нуқталари ва тараққиёт уфқларини белгилаш, унинг тамойилларини ишлаб чиқиш, аввало, жамиятшунос олимлар, барча зиёлиларимизнинг вазифасидир.

Ислом КАРИМОВ.

Маънавият иқлимлари

Ёруғликдан ёруғликнинг фарқи

Олам нурдан яралган, эзгуликнинг, тараққиётнинг моҳияти, тимсоли ҳам нур, зиё. «Зиёли» сўзининг ҳикмати, керак бўлса, юки ниҳоятда оғир. «Зиёли инсон» мартабасига эришиш эса... эҳ-ҳе-е!.. Ўзидан зоҳиран ва ботинан нур, шуъла таратиб, машъалага айланган одамни зиёли деймиз. Бундай кишилари, зотлари таг-туги билан қуриб кетган халқ бўлиши мумкин эмас, зиёлиси қолмаган халқ эса — халқ эмас.

Зиё ва нур таратиш деганда фақат кун билан тун оралиғидаги фарқни тушуниш ярамайди. Буюк ҳикматни бу қадар жўн талқин этиш кемтиклик. Ёруғликнинг даражаси турлича бўлади, яъни ҳар қандай ёруғликдан кўра ёруғроқ ёруғлик мавжуд. Эътибор беринг, кундуз деймизу, тонгдан то шом қоронғусигача ёруғлик неча хил товланади, жилваланади. Зиёли инсон табиатан барча ёруғликлардан кўра ёруғроқ ҳолатни излайверади, унга интилади, топади ҳам. «Бундан-да ёрқинроқ ёруғликлар бор» деб бошқаларни, ҳаммани ишонтирмагунича ҳаловат топмайди. Ишонтиролмаса, ўзининг дунёси зимистонга айланади.

Бугун маънавияти юксак комил инсонни тарбиялаш ҳақида кўп қайғурилаяпти. Маънавият — зиёлиликнинг ўзаги, юраги, қалби.

Зиёли одам қандай бўлиши керак, деган савол беришади кўпинча. Бир ривоятни эслайлик: Оллоҳ таоло фалон шаҳар замини силкиниши лозимлигини буюрибди. Шунда Парвардигорни бу шаҳарда энг иймонли банда истиқомат қилишидан огоҳ этишибди. Амр ўзгармабди. Аксинча, зилзила маркази айнан ўша иймонли, ниҳоятда тақводор банда яшайдиган уй остида бўлиши буюрилибди. Ҳамма ҳайрон, лол! Бироқ, амри вожиб деганларидек, даҳшатли ер силкиниши юз берибди. Ҳисобсиз аҳоли тупроқ остида қолибди. Вақти келиб, Оллоҳ дебди: «Сизлар айтган ўша манзилда ғоятда иймонли, ўта тақволи бандам яшашини билардим, у, ҳақиқатан, тенги йўқ олим эди. Лекин ўз билганларидан одамларни, кенг оммани хабардор қилмади, илми ичида қолиб кетди. Бундан оғирроқ гуноҳи азим камдир»...

Зиёли одамнинг зиммасида нақадар оғир масъулият бўлишидан дарак бермаяптими, бу ривоят?! Демак, битта зиёли кишининг маърифатидан бутун шаҳар манфаат кўриши лозим бўлган тақдирда, бутун эл-улус унинг касофатига қолди. Бу, ҳар бир зиёли зот халқ тақдирида ҳаёт-мамот миқёсларида муҳим ўрин тутади, сейсмологлар тили билан айтганда эса, зиёли инсон — халқ қисматининг эпицентри деганидир!

Зиёлиликнинг моҳияти ўзгармайди, лекин даврлар ва турмуш талаблари янгилана боргани сайин унинг юки оғирлашса-оғирлашадики, зинҳор енгиллашмайди. Ҳозирги замон зиёлилар олдига ниҳоятда беқиёс вазифаларни қўймоқда. XXI аср зиёлиси нафақат ўз шаҳри ва ўз халқининг тақдири олдида, балки унга қўшиб бутун дунё халқлари, бутун олам тақдири олдида ўзини жавобгар деб ҳис этишига тўғри келмоқда.

Бугунги зиёлилик мезонлари, талаблари шундан келиб чиқади...

Хуршид ДЎСТМУҲАММАД.

Янги йил билан суҳбат

Ўзбекистон отлиғ юртим юксалди,
Жаҳондаги шоним, кўрким юксалди,
Инсон деган номим, кўксим юксалди,
Сенинг ташрифингдан ташрифинггача.

Кексаларнинг жони саломат бўлғай,
Ўзлари дуогўй, валломат бўлғай,
Кўнгилларда иймон, адолат бўлғай,
Сенинг ташрифингдан ташрифинггача.

Имкон туғилмасин хиёнатларга,
Талотўп урушлар — қиёматларга,
Диёнат қўшилсин диёнатларга,
Сенинг ташрифингдан ташрифинггача.

Юртни асровчилар сони кўпайсин,
Элнинг насибаси — нони кўпайсин,
Ҳурликнинг беғубор тонги кўпайсин,
Сенинг ташрифингдан ташрифинггача.

Боламнинг ортидан баҳорлар чопсин,
Пойи қадамига алвонлар ёпсин,
Ёмон ниятлилар Худодан топсин,
Сенинг ташрифингдан ташрифинггача.

Омон бўлсин юрт қўриқлар посбони ҳам,
Мадҳияси, Байроғи-ю осмони ҳам,
Эл дардида куйиб-пишган ҳоқони ҳам,
Сенинг ташрифингдан ташрифинггача.

Хуллас, айтаверсам, тилакларим кўп,
Ёш авлод аталган билакларим кўп,
Ҳали ер кўрмаган куракларим кўп,
Сенинг ташрифингдан ташрифинггача.

Қўлласин аждодлар ҳимоятлари,
Асрасин Хизир бувам кароматлари,
Ёғилсин Оллоҳнинг ҳидоятлари —
Сенинг ташрифингдан ташрифинггача.

Гулчеҳра ЙЎЛДОШЕВА.

Янги тонг отди. Ҳадемай, «келинсалом» бошланади...

Нўъмонжон МУҲАММАДЖОНОВ сурат-лавҳаси.

Уруғ заҳмат чекиб, чечак бўлур!

Истеъдод ёш танламайди...

Шу боис 7-синф ўқувчиси Зулфия номидаги Давлат мукофотига сазовор бўлди

«Йўлбарс тунаган тунлар», «Икки олам фарзанди», «Ўйланмасдан айтилган бир оғиз сўз», «Амударё ва Сирдарё ҳақида афсона»... Булар Қўнғиротдаги 83-ўрта мактабнинг еттинчи синф ўқувчиси Диана Мамутова тўққиз-ўн яшарлигида ёзган мақола, шеър, афсона ва ҳикояларнинг сарлавҳалари. Унинг қаламига мансуб мўъжаз асарлар Қорақалпоғистонда чиқадиган ўсмирлар ва ёшлар нашрлари саҳифаларидан ўрин ола бошлаганига бир неча йил бўлаяпти...

Бадиий ижод қизалоқ истеъдодининг бир қирраси, холос. Аслида у яна бир қатор фавқулодда қобилиятларга эга. Дейлик, йигирма биринчи аср ўз моҳиятига кўра тиллар асрига айланмоқда. Тил поқ халқининг беқиёс, ўйноқи куй-қўшиқлари доим тўлқинлантиради. Энг муҳими, у бугунги ёш авлод эгаллаши лозим бўлган билимлар, эстетик туйғуларни вақтида ўзлаштирмоқда. Бундан ташқари, «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг фаол аъзоларидан ҳисобланади. Ўзи эришган ютуқларни тенгдошлари билан бирга баҳам кўришни, кимдандир, ниманидир ўрганишни ёқтиради.

— Диананинг номзоди Зулфия номидаги Давлат мукофотига қўйилганида ниҳоятда ҳаяжонландик, — дейди туман ҳокими, Қорақалпоғистон Жўқорғи Кенгеси депутати Озод Абдумажитов. — Унга сазовор бўлганида эса, бошимиз кўкка етди. Чунки бу мукофот алоҳида қобилият билиш ноёб фазилат саналмоқда. Ёшларимиз орасида у ёки бу забонни чуқур ўрганаётганлари оз эмас. Диана эса ўзи ёзган шеърларни инглизчага, ўзбекчага, қозоқчага бемалол таржима қила олади. Шу билан бирга, корейс ва туркман тилларини ҳам ўрганмоқда. Бинобарин, ҳозирча, қорақалпоқчани ҳам қўшиб ҳисоблаганда, беш тилдан хабардор.

Зийрак қиз шу билангина чекланиб қолаётгани йўқ. Мурғаклигидан санъатга қизиққани боис Есемурат Жиров номидаги мусиқа мактабининг 5-фортепиано синфида таълим олмоқда. Уни буюк Моцартнинг ўлмас «Реквием»и, улуғ Бетховен ва Шостакович симфониялари, Чайковский ҳамда Шуберт романслари, Шопен ва Штраус вальслари, қорақалят «булоқча»сининг кўзини очди. Келгусида Диана юртимиз ифтихорига айланишига шак-шубҳа йўқ. Ҳадемай, жажжи ҳамюртимизнинг илк китобчаси мухлислар қўлига бориб тегади!

Қўнғирот — Ойбарчин юрти! Диана — шу замин фарзанди! Отаси Солбит ота геолог. Устюрт бағридаги бойликларни тадқиқ этишга катта улуш қўшганлар сирасидан. Қўнғиротнинг ноёб қазилмаларидан азизроқ яна бир бойлиги борки, бу унинг танти, меҳнаткаш одамларидир. Давримизнинг комила қизи Диана Мамутова мана шу эл бағрида унган, кўкка дадил бўй чўзаётган навниҳолдир. Иншолло, унинг камолини кўриш барчамизга насиб этгай!..

Я.ҚЎЧҚОРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Тафаккур қанотлари

«Ўзбекистон миллий энциклопедияси» Давлат илмий нашриёти Янги йил арафасида қуйидаги китобларни босмадан чиқарди:

«МАЪНОЛАР МАХЗАНИ»

Кундалик мулоқотда тез-тез қўлланиладиган ҳикматли сўзлар донишманд халқимизнинг бебаҳо бойликларидан ҳисобланади. Уларни эл орасида юриб тўплаш, маъно-мазмунини теран изоҳлаб, келажак авлодларга мерос тариқасида қолдириш ўта муҳим илмий ва маданий аҳамиятга молик изланишдир. Бундай савобли ишга қўл урган заҳматкаш зиёлилар сафида Шотурсунқори Шомақсудов ва Шуҳрат Шораҳмедов ҳам бор эди. Улар жамлаган дурдоналарнинг айримлари турли йилларда турли номларда нашр этилганди.

Муаллифлар навбатдаги китобларини "Маънолар махзани" деб атагандилар ("махзан" арабча сўз бўлиб, луғавий маъноси хазина демакдир). Ниҳоят, бугунги келиб, уни тўлалигича чоп этиш имкони туғилди. Нашриёт ходимлари муаллифлар қўлёзмаларини қайта таҳрир қилиб ва олдинги нашрларда асоссиз равишда тушириб қолдирилган қисмларини тиклаб, асл ҳолича босмага тайёрладилар.

"Маънолар махзани" қарийб йигирма минг ҳикматли сўз таснифидан иборат.

«САМАРҚАНДИЯ»

Шарқ уламолари ўзлари туғилган ёки умргузаронлик қилган шаҳарлар тарихи, улардан етишиб чиққан машҳур зотлар тўғрисида асарлар яратишга катта эътибор қаратганлар. "Самарқандия" ҳам ана шундай эзгу ният меваларидандир. У XI-XII асрда яшаб ўтган бобокалонимиз — тафсир, адаб, тарих ва ҳадис илмлари билимдони Нажмуддин Умар ибн Муҳаммад ибн Аҳмад ан-Насафий қаламига мансубдир. Асл номи "Ал-Қанд фий зикри уламои Самарқанд" /"Самарқанд уломалари хотирасига доир қанд (дек ширин китоб)"/дир. Асосан шу шаҳарлик табаррук инсонлар ҳаёти ва фаолиятига, улар ривоят қилган ҳадисларга бағишланган. Шунингдек, Мовароуннаҳр кечмиши, жуғрофияси, топонимикаси ҳамда Ислом тарихига оид муҳим маълумотларни қамраб олган.

Асарга киритилган буюк шахслар таржимаи ҳоллари араб алифбоси тартибида берилган. Бироқ қўлёзма нусхаси бизгача тўлиқ етиб келмаган. Фақатгина "хо"дан "коф" ҳарфларигача бўлган бўлаги сақланиб қолган. 98 варақдан иборат бу қўлёзма ҳозир Туркиядаги "Тархон волидаси" кутубхонасида сақланади. Мустақил Ватанимиз ўтмишига тааллуқли қатор манбаларда учрамайдиган маълумотларга бойлиги жиҳатидан кескин ажралиб туради. Шу боис таржимонларимиздан Усмонхон Темурхон ўғли ва Бахтиёр Набихон ўғли савобли ишга қўл урдилар. Қўлёзмадаги 1010та таржимаи ҳолдан биографик маълумотлари етарли бўлганларини ҳамда тилга олинган ҳадислари Имом ал-Бухорийнинг "Ал-Жомиъ ас-саҳиҳ"ига зид келмайдиган 423тасини саралаб, ровийлар сонини қисқартирган ҳолда, ўзбекчага ўгирдилар. Шу тариқа "Самарқандия" 3500 нусхада чоп қилинди.

«ТЕРМИЗ ТАЗКИРАСИ»

Юртимизда тарихий шаҳар-қишлоқлар кўп. Уларнинг ҳар биридан кўплаб алломалар, валийлар етишиб чиққан. Шоир Мирзо Кенжабек мусаннифлик қилган "Термиз тазкираси" шу ҳудудда яшаб ўтган табаррук сиймолар ҳақида бўлиб, ундаги маълумотлар турли бебаҳо манбалардан танлаб олинган. Шунинг баробарида, мазкур зотларнинг асарларидан намуналар — ҳадислар, ҳикматли сўзлар, шеърлар ила бойитилган.

Асар Термиз шаҳрининг 2500 йиллигига туҳфа сифатида нашр этилган. Кенг китобхонлар оммасига ва зиёратчиларга мўлжалланган.

Саҳифа учун масъул Абдунаби ҲАЙДАРОВ

Субҳидамда «Субҳидам»га битилган мактублар

Достон ўқигимиз келади, бироқ...

Яқинда домламиз «Алпомиш», «Равшан», «Кунтуғмиш» достонларини ўқишимиз зарурлигини айтди. Биз уларни излашга тушдик. Афсуски, фақат «Алпомиш» достонини осонгина топдик. У яқинда «Шарқ» нашриёти томонидан қайта нашр қилинган экан. Қолган икки достонни қидириб, «Турон» кутубхонасига бордик. «Равшан» ва «Кунтуғмиш» достонининг камлигидан бир оз ташвишландик. Бас, шундай экан, уларни қайта нашр қилса бўлмасмикин? Ахир биздан кейинги талабаларга ҳам керак-ку!

Адиба РАҲМАТУЛЛАЕВА,
Ўзбекистон Миллий университети талабаси.

Ҳикоят

Дўстни йўқламоқ зикрида

Бир соҳибдилга дедилар: «Офтоб ғоятда гўзал бўлғанига қарамай, ҳеч кимса уни севгани ва ошиқи шайдоси бўлганини эшитмадик». Соҳибдил жавоб берди: «Бунинг сабаби шуки, у ҳар куни кўринади, лекин қишда кўздан пинҳон бўлгани учун ҳамма уни яхши кўради».

Дўстни-ку, йўқламоқ зарра айб эмас,
Аммо «Бас!» дегунча боравермагил.
Бошқалар тергашин ёқтирмас бўлсанг,
Ўзингни, аввало, ўзинг тергагил.

САЪДИЙнинг «Гулистон»идан.

Шифобахш мевалар Абу Али ибн Сино таърифида

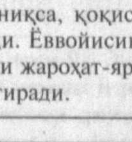

Нок

Меъдани ошлаб тозалайди. Ташналикни кесади. Сафрони тўхтатади. Айниқса, қоқиси ични қотиради. Ёввойисининг қуритилгани жароҳат-яраларни тезроқ битиради.

Олма

Хушбўй, ширин ва нордон олма юракни бардам қилади. Меъдани мустаҳкамлайди. Хамир ичига солиб пиширилгани иштаҳани қўзғатади. Ичбуруғда наф келтиради. Талқони ҳам меъдани қувватлантиради, шунингдек, қусишни тўхтатади.

Саховат

«ГЎЗАЛОЙ»НИНГ ДОВРУҒИ

Унинг соҳибларидан бошқа тадбиркорлар ҳам ўрнак олишса, арзийди...

Бир неча йил бурун Шовотнинг Қиёт қишлоғидаги болалар боғчаси ёпилди. Тарбиячи Ойдин Жабборова ишсиз қолди. Уйда ўтириб зерикди. Буни турмуш ўртоғи Отабой Қурбонбоев ҳам сезди.

— Онаси, боғчани соғиниб қолдинг, шекилли? — дея сўради бир куни.

— Албатта, болаларни яхши кўришимни биласиз-ку, — Ойдин хомуш ҳолда хўрсинди.

— Дарвоқе, ҳадемай қизимиз ҳам боғча тарбиячиси, деган ҳужжат олади. Уям сенга ўхшаб уйда ўтирадими энди? — Отабой ажабланди.

— Нима қилсин, яқин орада боғча бўлмаса... — Ойдин ночор алфозда елка қисди.

— Бир йўли бор, — деди Отабой тўсатдан қатъий қарорга келиб, — боғчани ўзимиз қурамиз. Сен мудира бўласан, қизинг тарбиячи. Кейин мутахассислар ёллаймиз.

Ойдин Жабборованинг кўнглида умид учқунлари ёлқинланди. Эри сингари ўзи ҳам боғча қурилишига «бел боғлади».

Кўп ўтмай машаққатли, аммо завқли иш бошланди. 270 квадрат метр ерда жойлашган 17 хонадан иборат 2 қаватли бинони қуриш, пардозлаш, зарур жиҳозлар билан таъминлаш ҳазилакам гап эмас. Бунда эр-хотин тадбиркорларнинг «Ойдин» номли хусусий фирмаси даромадлари асқотди. Хонадонда боқилаётган новвосларнинг пули ҳам қурилишга сарфланди. Ниҳоят, улар мақсадларига эришдилар. Болалар масканига рамзий маънода «Гўзалой» деган ном қўйдилар.

Юртимиз мустақиллигининг 10 йиллиги арафасида боғча ўз фаолиятини бошлади. Унга асосан кам таъминланган оилаларнинг ва ногирон ота-оналарнинг 50 нафар ўғил-қизи ўзига хос «минитест» асосида қабул қилинди. Кичкинтойлар учун махсус кийим-кечакларни Ойдин Жабборова, қизлари Жумагул ва Наргиза, келинлари Ойсултон ва Наргизахоннинг ўзлари тайёрлашди. Ўғил болаларбоп оқ кўйлак ва қора костюм-шимларни, спорт либосларини, оқ сурпдан тикилган чопончаларни, қизларнинг соч бантикларини эса сотиб олишди.

Шу асно кичик бир муаммо туғилди. Яқин атрофда юқори малакали мусиқа ва чет тили мутахассиси йўқ эди. Лекин болаларга бу соҳалар бўйича билим бермаса бўлмасди. Ойдин ва Жумагул бошқа туманлардан ўзлари мўлжаллаган мураббийларни ахтаришди. Пировардида топишди. Уларнинг узоқдан қатнаб ишлашлари учун зарур сарф-харажатларни ҳам ўз зиммаларига олишди.

Боғчанинг қиёфаси ҳам чинакамига кўркам. Шарт-шароити ва имкониятлари ҳавас қилса арзигулик. Каттагина компьютер ҳамда мусиқа хоналари, спорт зали, бассейн, фитобар мунтазам ишлаб турибди. Ҳар бир машғулотда илм ва турли ҳунарлар бўйича дастлабки тушунчалар болалар онгига сингдирилади.

Хоразмда эр-хотин Отабой Қурбонбоев ва Ойдин Жабборова каби эл-улусга қайишадиган бағри кенг инсонлар талайгина. Келгусида бундай саховатпешалар сафи янада кенгайса, не ажаб!..

Сотим АВАЗ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Мутоиба

Чин ўғри

Фозил бир киши сирдош дўстига мактуб ёзар эди. Унинг ёнида ўтирган бир киши кўз қирини ташлаб, мактубни ўқирди. Фозилга малол келди ва «Агар менинг ёнимда бир муттаҳам бемаза хатимни ўқиб ўтирмаганда эди, сенга ҳамма сирларимни ёзган бўлардим», — дея битиб қўйди.

— Худо ҳақи, мавлоно, — деди ҳалиги одам, — мен сенинг мактубингга қараганим ҳам, ўқиганим ҳам йўқ.

— Эй, нодон, — деди фозил, — бўлмаса, нима ёзганимни қайдан билдинг?

Ким бировнинг сирларин
билмоқчи бўлса ёширин,
Ё ўғирлик бирла сир олса,
чин ўғридир у ҳам.
Гар бу ишга ҳақ талаб
этса, яна баттар иши,
Номини қўйса ярашгай
ё даюс, ё муттаҳам.

Абдураҳмон ЖОМИЙнинг «Баҳористон»идан.

ҲАСТИМОМ

Ҳойнаҳой, эшитган чиқарсиз, пойтахтимизнинг кўҳна ва табаррук гўшаларидан бири ана шундай ном билан юритилади. Бироқ ҳеч ўйлаб кўрганмисиз, бу атама қайси тилдан олинган ва қандай маънони англатади?

Борди-ю, билмасангиз, қулоқ тутинг: «Ҳастимом» буюк аллома ва уламоларни улуғлаш учун уларнинг исмшарифлари олдидан қўлланиладиган арабча икки сўз — «ҳазрат» ва «имом»нинг ўзаро қўшилишидан юзага келган от ҳисобланади. Бунданам муҳими, X асрда яшаб ўтган муҳтарам бобокалонимиз Абу Бакр ибн Исмоил Қаффол аш-Шоший номига бевосита боғлиқдир.

Манбаларга қараганда, у 903 йили қадим Тошкентда, ҳунарманд оиласида туғилган. Келиб-чиқиши жиҳатидан мўъжаз ва нафис қулфлар ясайдиган қўли гул уста бўлган. Шунга кўра, «Қаффол» — яъни, «қулфсоз» деган ном орттирган. Илк таълимни киндик қони тўкилган юртда олган. Сўнгра, Самарқанд, Бухоро, Термиз, Хуросон, Бағдод, Ироқ, Шом, Ҳижоз, Дамашқ каби азим кентларни кезган. Ўзидан олдин яшаган Имом Исмоил ал-Бухорий, Абу Исо Муҳаммад ат-Термизий янглиғ даҳолар меросидан баҳраманд бўлган. Замонасининг кўзга кўринган олимларидан илм-маърифат ўрганган. Чунончи, машҳур қонуншунос ва тарихчи ат-Табарий ҳамда Шарқдаги каломчилар оқимининг асосчиси ал-Ашъарийга шогирд тутинган. Пировардида, қонуншунослик, тилшунослик, ҳадис ва мантиқ илмлари бўйича етук олим, беназир шоир даражасига кўтарилган. Ўша кезлар Мовароуннаҳрда бу борада унга тенглашадиган аҳли дониш топилмаган.

Араб олими ва библиографи ибн Халликон (1211-1282 йиллар)нинг «Вафоёт ал-аъён» («Улуғлар вафоти») китобида қайд қилинишича, қонуншунослар орасида биринчи бўлиб «Ҳусни жадал» («Диалектика гўзаллиги») деган асар яратган киши ҳам Қаффол аш-Шоший эди. Унинг «Одоб ал-қози» («Қозининг феъл-атвори»), «Одоб ал-баҳс» («Баҳс одоби») таълифи, араб тилида битилган назмий асарлари ҳам бўлган. Лекин биронтасиям бизгача етиб келмаган. Фақат шеърларидан жузъий парчалар айрим манбаларда учрайди.

Минг таассуфки, Қаффол аш-Шошийнинг илмий-ижодий мероси тадқиқ қилинмаган. Ҳаёти чуқур ўрганилмаган. Бизга маълуми — у 976 йили ўзи таваллуд топган шаҳарда вафот этган. Қабри ён-атрофи бора-бора тошкентлик мўътабар инсонлар хилхонасига айланган. Мақбараси ҳозир ҳам муқаддас зиёратгоҳ сифатида беҳад эъзозланади.

Бинобарин, «Ҳастимом»нинг яхлит номи Ҳазрати Имом Қаффол аш-Шоший қаламжоси демакдир!

Эзгулик бирла мунаввар олам

ДОНОР ОДАМ

У ҳар гал текинга 400-500 граммдан қон беради

Навбаҳор туманида Кескантерак деган қишлоқ бор. Унда Исмат Ҳамдамов исмшарифли ажойиб инсон яшайди. Сал шоиртабиат. Китобни севади. Газета-журналлар ўқишни канда қилмайди. Кундалик ахборотлардан воқиф бўлади.

Ҳамқишлоқларининг эътирофича, у ҳеч қачон бировга ёмонликни раво кўрмайди, ҳеч кимни алдамайди. Ўзи алданиб қолса, ранжимайди, аксинча, хурсанд бўлади. Кулиб туриб, «Савобнинг тагида қолдим», дейди.

Мен уни кўпдан бери танисам-да, донорлигини билмас эканман. Қони биринчи гуруҳ. Ҳафтада бир-икки бор қон бермаса, кўнгли тинчимас экан.

— Ҳар гал 400-500 граммгача қон бераман, — дейди у фахр билан. — Озгина дам олиб, овқатлангач, ишга чиқиб кетавераман.

Мен бу гапга ишонқирамай, туман марказий касалхонасининг қон қуйиш бўлими шифокори Мустафо Қобиловни суҳбатга тортдим.

— Исмат аканинг «Халқ донори» деган унвони бор, — деди у ғурур билан. — Махсус рўйхатда туради. Юзлаб кишиларга қайта ҳаёт бағишлаган. Инсонпарвар деган сўз шундай кишиларга нисбатан ишлатилгани маъқулроқ...

Мустафо Қобилов тўғри айтган экан. Яқинда бунга ўзим ҳам гувоҳ бўлдим. Неварам Буюкбекка қон қуйиш зарур бўлиб қолди. Қаёққа, кимга боришимни билмай, бошим қотди. Шунда ичак касалликлари бўлими бош врачи Тўхтапўлат Жўраев Исмат аканинг номини тилга олди. Мен шошилинч унинг уйига қараб чопдим. Ток қайчилаётган экан, муддаомни эшитиши биланоқ, дарҳол ичкарига кириб, кийиниб чиқди.

— Қани, кетдик, — деди менга юзланиб, — қанча қон керак бўлса, каминадан. Муҳими, неварангиз соғайиб кетса, бўлгани!..

У сўзида турди. Кунора анча йўл босиб келиб, қон бериб турди.

«Хўш, бу қарзни қандай узишим мумкин?»

У хаёлимдан кечган фикрни сезди, шекилли:

— Мен розиман. Неварангиз менинг укам бўлиб қолади. Энди қондошмиз. Илоҳим, шифо топсин! — деди-да, чиқиб кетди.

Исмат ака ана шунақа одам! У туфайли неварам соғайиб кетди. Биз «мингйиллик» қариндошларга айландик. Мендайлар қанча экан, билмадим. Фақат бир нарса аниқ: улар турли шаҳар-қишлоқларда яшаб-ишлаб юришибди. Табиийки, Кескантерак деган мўъжазгина қишлоқда ўзларига қайта ҳаёт бағишлаган олиҳиммат инсон борлигини унутмайдилар. Исмат ака эса одамларга яхшилик қилаётганидан фахрланади. «Яратганга шукур, мен учун саломатлигимнинг ўзи энг катта мукофот», дея ғурурланади.

Абдуваҳоб ПИРМАТОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Тадбир таассуроти

Эътибор ва меҳрдандир бу қувонч

Ғофур ота Юсупов ва Мадамин ота Ҳасановларни кўпчилик яхши танийди. Бугун қарилик гаштини суриб, ёшларни дуо қилаётган нуронийлар узоқ йиллар халқ хизматида бўлишди. Елкадаги масъулиятли вазифани адо этиш учун кўпгина қийинчиликларни мардона енгиб ўтишди. Шунинг учун ҳам бугун улар элнинг, шогирдларининг эъзозида.

Ана шу отахонлар каби яна минглаб инсонлар биз барпо этаётган янги жамиятни қуришда ўзларининг бой ҳаётий тажрибаси, ибрати ва ўгитлари билан катта ҳисса қўшаётганини айниқса қадрлашимиз даркор. Шунинг учун ҳам кириб келаётган 2002 йил Юртбошимиз ташаббуси билан "Қарияларни қадрлаш йили", деб эълон қилинди.

"Ўзозиқовқатта ъминот" Давлат акциядорлик компаниясида бўлиб ўтган байрам тадбирида қаерда кексалар бўлса, уларга эътибор бўлса, шу жойда файз ва барака бўлиши таъкидланиб, соҳа фахрийлари ҳақида илиқ фикрлар айтилди. Компаниянинг муҳташам биносига таклиф этилган 100 га яқин савдо ва кооперация соҳасининг кекса авлоди вакилларига байрам совғалари улашилди.

— Бугунги ҳаётимизда, хусусан, соҳа ривожида азиз нуронийларимизнинг ўзига хос ўрни бор, — дейди компания раисининг ўринбосари Равшан Ҳамидбеков. — Шунинг учун ҳам беш мингдан ошиқ фахрийларимизни нафақат байрам кунлари, балки бошқа пайтлари ҳам йўқлашни, қимматли маслаҳат ва дуоларини олишни ўзимизнинг бурчимиз деб биламиз.

Тадбирдан қайтаётган мунис онахон ва отахонларга зимдан разм соламан. Уларнинг юзидаги қувончни сўз билан ифодалаш қийин. Йўқ, бу уларнинг невараси-ю чевараси олдига қандайдир совға кўтариб кетаётганидан эмас. Давлат раҳбарининг ғамхўрлигидан, шогирдларнинг эътибор ва эъзозидан, меҳр ва дийдор туфайлидир. Мен юқорида тилга олганим тадбирдан ўзимга ана шундай таассурот туйдим.

Озод РАЖАБОВ,
"Халқ сўзи" мухбири.
Н.МУҲАММАДЖОНОВ
олган суратлар.

АНДИША

Тонггача ул Гул дардида Булбул,
Тинмай нола қилди ёниб чаманда,
Дил розини тўкиб солди-ю буткул,
Ғунча рухсор очиб қилмади ханда.

Қуёш чиқди кулиб, учди Булбул ҳам,
Ер васлига етмоқ бўлмади имкон.
Айриликдан энди Ғунча боши хам,
Шу боис бир умр Гулнинг бағри қон...

Зулайҳо НУРМАТОВА.
Элликқалъа тумани.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ БОЖХОНА ҚЎМИТАСИ

БОЖХОНА КИРИМ ОРДЕРИ (БКО) ВА БОЖХОНА КИРИМ ОРДЕРИ ҚЎШИМЧА ВАРАҒИ (БКОҚВ)

бланкаларини махсус нусха кўчирувчи ҳимояланган қоғозда тайёрлаш учун

ТЕНДЕР ЭЪЛОН ҚИЛАДИ.

Мурожаат учун телефонлар: 120-76-99, 120-76-00, ички: 25-35, 34-56.

5182/2348

ДИҚҚАТ: ҚЎРИК-ТАНЛОВ!

Мустақил Ўзбекистон Республикасининг пойтахти бўлмиш қадимги ва янги Тошкентнинг атрофидаги тарихий 12та дарвозасини қайта тиклаш масаласи бўйича Тошкент шаҳар ҳокимлиги энг яхши лойиҳа ишлари учун кўрик танлови ўтказади.

Маълумки, қадимги Тошкентнинг атрофини қалъа девори, ўзининг кириш ва чиқиш дарвозалари билан ўраб турар эди. Дарвозаларнинг энг асосийлари 12та бўлиб, шимолдан соат миллари бўйлаб қуйидаги тартибда жойлашган эди:

ҚОРАСАРОЙ, ТАХТАПУЛ, ЛАБЗАК, ҚАШҚАР, ҚЎҚОН, ҚЎЙМАС, БЕШЁҒОЧ, КАМОЛОН, САМАРҚАНД, КЎКЧА, ЧИҒАТОЙ, САРБОН.

Кўрик-танловни ўтказишдан мақсад дарвозаларнинг лойиҳа ҳужжатларини бажаришда айнан ўша даврдаги дарвозаларнинг шаклини кўчириб қўйишгина эмас, балки унинг рамзий тасвирини акс эттириб меъморий-бадиий ечимларини, тарихий жойлашиши ва белгилар тимсолида атроф муҳитнинг меъморчилигига жавоб берадиган лойиҳаларни танлаб олишдир. Шу билан бир қаторда кўрик-танлов қатнашчилари қадимий қалъа девори чегаралари доирасида сайёҳлик йўналиши бўйича таклиф берсалар мақсадга мувофиқ бўларди.

ЭНГ ЯХШИ ТАКЛИФЛАР УЧУН ҚУЙИДАГИ ПУЛ МУКОФОТЛАРИ БЕЛГИЛАНДИ:

● 1- ўрин учун — 300 минг сўм. ● 2- ўрин учун — 100 минг сўмдан 2 та мукофот.

Кўрик-танловга таклифлар эълон чоп этилган кундан бошлаб 30 кун давомида қабул қилинади, ғолиблар 1 ҳафта ичида ҳайъат аъзолари қарори асосида аниқланади.

Кўрик-танлови шартлари билан танишиш учун Тошкент шаҳар ҳокими ижроия маҳкамасининг Меъморчилик ва шаҳарсозлик бош бошқармаси қошидаги лойиҳа ишларини мувофиқлаштириш ва илмий текшириш бошқармасига мурожаат этиш мумкин.

Манзил: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 2 «А»-уй. Телефон: 41-34-30.

5167/2716

БАРЧА КОРХОНАЛАР РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Rahnamo компанияси

Ҳамдўстлик давлатлари ва Европадан сизни қизиқтирган маҳсулотларни тўғридан-тўғри улгуржи тарзда етказиб бериш учун буюртмалар қабул қилади.

Барча буюртмаларингизни ўзаро манфаатли шартларда бажариш кафолатланади.

Маҳсулотлар миллий валютада сўмда ёки АҚШ долларида CIF Тошкент **шартларида етказиб берилади.**

Телефонлар: 136-70-35, 136-79-09, 136-78-74.
E-mail: rahnamo@online.ru

5133/2571

ALCATEL

«АЛКАТЕЛ СЕЛ АГ» компанияси ва унинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси

Ўзбекистоннинг меҳмондўст ва меҳнатсевар халқини

Янги — 2002 йил билан

қизғин қутлайди!

Сизларга чин дилдан тинчлик, тотувлик, хонадонингизга файз-барака, оилавий бахт, мустақил Ўзбекистоннинг гуллаб-яшнаши, унинг халқаро майдондаги нуфузини янада орттириш йўлидаги меҳнатингизда зафарлар тилаймиз.

«АЛКАТЕЛ» компанияси янги йилда ҳам Ўзбекистон Республикаси коммуникацияларини тизимини ривожлантириш ва янада такомиллаштиришда иштирок этиб, мамлакатдаги ислоҳотларни амалга оширишда ўз ҳиссасини қўшишдан мамнун эканлигини билдиради.

Янги йилингиз билан

5138/2662

САВОЛ БИЗДАН...

Ер сайёрасининг ўртача диаметри қанча?

136-35-60

Кечаги саволнинг жавоби: ***оқ ранг ҳосил бўлади.***

Бу ҳақда Тошкент шаҳридан Арофат Насриддинова хабар қилди.

Реклама ва эълонлар 136-09-25

Мулкчилик шаклидан қатъи назар барча қурилиш ташкилотлари диққатига!

«ДАВАРХИТЕКТҚУРИЛИШ» қўмитасига қарашли пудрат савдолари (тендер) ташкил этиш хўжалик ҳисобидаги бошқармасининг

СИРДАРЁ ВИЛОЯТ ФИЛИАЛИ

2002 йил Сирдарё вилоятида қурилиши режалаштирилган аҳоли пунктларини газлаштириш ва ичимлик сув билан таъминлаш объектларини қуриш бўйича қурилиш ташкилотларини танлаш бўйича ТЕНДЕР ЭЪЛОН ҚИЛАДИ.

Буюртмачи: вилоят ҳудудий коммунал фойдаланиш бирлашмаси.

I. Ичимлик суви қувурлари тармоқларини қуриш.
1. Ш.Рашидов тумани, Янги Хаст қишлоғи — 3 км. — **ЛОТ 1**
2. Боёвут тумани, Нав қишлоғи — 3,0 км. — **ЛОТ 2**
3. Ховос тумани, Шарқобод қишлоғи — 3,1 км.
4. Ховос тумани, Такаев қишлоғи — 2,7 км.
5. Ховос тумани, Увоқ қишлоғи — 1,0 км.
6. Ховос тумани, Янгиовул қишлоғи — 1,8 км.
7. Ховос тумани, Чашма қишлоғи — 1,7 км. — **ЛОТ 3**

II. Юқори ва ўрта босимли газ қувурлари тармоқлари қурилиши.
1. Оқолтин тумани, Сирғали қишлоғи — 3,0 км. — **ЛОТ 4**
2. Сайхунобод тумани, Навқирон қишлоғи — 7,3 км. — **ЛОТ 5**
3. Гулистон тумани, Қизилобод қишлоғи — 3,6 км. — **ЛОТ 6**

Буюртмачи: вилоят ширкат ва якка тартибда уй-жой қурилишини марказлаштириш бўйича хўжалик ҳисобидаги бошқармаси.

I. Юқори ва ўрта босимли газ қувурлари тармоқлари қурилиши.
1. Сайхунобод тумани, Болтой қишлоғи — 4,7 км. — **ЛОТ 1**
2. Сайхунобод тумани, Қизилтув қишлоғи — 4,5 км. — **ЛОТ 2**

II. Ичимлик сув қувурлари тармоқларини қуриш.
Ховос тумани, Кушканд қишлоғи — 3,8 км. — **ЛОТ 3**

Пудратчи ташкилотлар тендер ҳужжатларига эга бўлиш учун сўровнома билан тендер бошқармаси Сирдарё вилоят филиалига қуйидаги манзил бўйича мурожаат этишлари мумкин:

Гулистон шаҳри, Ахтамова кўчаси, 30-уй. Телефон: 27-64-84.

Савдолар эълон матбуотда чоп этилган кундан бошлаб, 30 кун ўтгач юқорида кўрсатилган манзилда ўтказилади.
Тендер ҳужжатлари баҳоси — 25000 сўм.

5149/2700

SH Export

ОБОРУДОВАНИЕ ОХРАННО-ПОЖАРНОЙ СИГНАЛИЗАЦИИ
СИСТЕМЫ КОНТРОЛЯ И УПРАВЛЕНИЯ ДОСТУПОМ

Телевидеонаблюдение, металлодетекторы. Периметральные системы.

PHILIPS IntelliSense RANGER NORTHERN COMPUTERS ADEMCO microtech

Vinlad Специализированное производственное предприятие

г. Ташкент, ул. Кушбеги, 18.
Тел.: 50-99-13, 50-46-13. Тел./Факс: 120-66-01.
E-mail: vinlad@naytov.com

«Давлат белгиси» давлат ишлаб чиқариш бирлашмаси раҳбарияти ҳамда меҳнат жамоаси бирлашма бош юридик маслаҳатчиси Тозагул Собировна Тўраевага умр йўлдоши
Пўлат Тўраевич ТЎРАЕВнинг
бевақт вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«ЎзДЭУавто» ҳиссадорлик жамияти жамоаси «Ўзавтосаноат» уюшмаси раисининг муовини Баҳодир Абдуқодировга отаси
Абдуваҳоб АБДУҚОДИРОВнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги «Дипхорижхизмат» бошқармаси жамоаси Божхона декларацияларини расмийлаштириш шуъбасининг бош мутахассиси Турғун Миноваровга отаси
Турсун МИНОВАРОВнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институти жамоаси институт котибияти бошлиғи Боймурод Мийлиевга волидаи муҳтарамаси
Зарбуви ЭГАМБЕРДИЕВАнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Давлат жаҳон тиллари университети жамоаси иқтисодиёт назарияси кафедраси катта ўқитувчиси Марат Қодировга падари бузруквори
ОЧИЛ отанинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Банк-молия академияси жамоаси академиянинг «Халқаро алоқалар, амалиёт ва тажриба орттириш» бўлимининг бошлиғи Гулноза Жумаевага отаси
Аъзамжон САМИҒЖОНОВнинг
вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор этади.

Тошкент архитектура-қурилиш институти ректорати собиқ доцент, меҳнат фахрийси
Аъзамжон САМИҒЖОНОВнинг
вафоти муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати: Э. Болиев (масъул котиб — «Халқ сўзи»), М. Егоров (масъул котиб — «Народное слово»), Ш. Жабборов (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»), Ш. Ризаев, С. Зинин, М. Миралимов, С. Муҳиддинов, М. Сафаров, Р. Фарҳодий, И.Худоёров, И. Шоғуломов, О. Қаипбергенов (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»), Ў. Ҳошимов.

ТЕЛЕФОНЛАР:
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар бўлими 136-29-89; Котибият 133-10-28; Эълонлар 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 3115. 20397 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Жамшид ТОҒАЕВ ва Зокир БОЛТАЕВ томонидан саҳифаланди.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.
t -Тижорат материали

● МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Навбатчи котиб — Ю. Ҳамидов.
Навбатчи муҳаррир — И. Худоёров.
Навбатчи — М. Норматов.
Мусаҳҳиҳ — О. Абдуазимов.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Босишга топшириш вақти—21.00 *топширилди: 22.40* 1 2 3 4 5 6